

Ο ΓΕΛΩΤΟΠΟΙΟΣ

[Δ Ι Η Γ Η Μ Α]

Τῷ φιλάτῳ μοι Ἀγ. Γ. Κωνσταντινίδῃ.

— Ὅρισατε ἐδῶ, ἔντιμοι κύριοι καὶ κυρίαί, καὶ θὰ ἰδῆτε ἐκπληκτικὰς παραστάσεις, ἐξαισία θεάματα! Ἐδῶ συγκεντροῦται πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ εὐχαριστήσῃ ἀνεπτυγμένον ἄνθρωπον, πᾶν ὅ,τι διακρίνεται ἐν τῇ φύσει ὑπὸ τὸν ἀπέραντον τοῦ οὐρανοῦ θόλον! Ἐδῶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἴχνος ἀγυρτείας, δὲν ὑπάρχουν ἐκτρώματα μὲ δύο κεφαλὰς, τὰ ὅποια παρουσιάζουν ὡς θαύματα τῆς φύσεως καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἑτέρα κεφαλὴ εἶνε τεχνητή. . . Δὲν θὰ σᾶς παρουσιάσω γυναῖκας μὲ ἠράκλειον ῥώμην, οὔτε δυσμόρφους νάνους, οὔτε νέγρους μυρρισμένους μὲ καπνιάν. . . Τίποτέ τεχνητὸν ἢ νόθον· περὶ τούτου σᾶς ἐγγυῶμαι ἐγὼ, ὁ Μπιμπῆ-Λολό, δι' ὅλης τῆς ἀτομικότητός μου. . . Δύναμις, ἐπιτηδειότης, εὐκαμψία, ἀντοχή, ἰδοὺ τὰ προσόντα, δι' ὧν ἐγὼ καὶ ὁ θιάσός μου ἀπεκτήσαμεν παγκόσμιον φήμην. Ἀλλὰ πρὸς τί διὰ λόγων νὰ ἐκθειάζω τὴν τέχνην μου; Καλλίτερα νὰ λάβετε δεῖγμα αὐτῆς δι' ἔργων: Τιουῖ-τιουῖ-ιου-ιου-ιου-τιουῖ-τιουῖ! . . . Εἰμποροῦν, κύριοι τὰ καναρίνια σας νὰ ἐκτελέσουν ἐντελεστέρους τριλλισμούς; . . . Τώρα θὰ ἀκούσετε λαρυγγισμούς τῆς ἀηδόνος:

— Τσόκ-τσόκ. . . τιού-τιού-τιού. . . 20-20-20. . . .

— Ἐὰν κανεῖς ἐκ τοῦ ἐντιμοτάτου κοινοῦ κατοικεῖ εἰς χωρίον καὶ δὲν ἔχει σκύλλον, ἐγὼ ἀναλαμβάνω νὰ τοῦ μάθω, πῶς εἰμπορεῖ νὰ περάσῃ καὶ χωρὶς αὐτόν:

— Γαυ-γαυ-γαυ-αυ-αυ!

— Ἐπιθυμεῖτε, ἔντιμοι κύριοι, νὰ ἀκούσητε τὸ μούγκρισμα τῆς ἀγελάδος. τὸ σύριγμα τοῦ φειδιοῦ, τὸν ὄρυγμόν τοῦ λύκου, τὸν γογγυσμόν τῆς περιστερᾶς, τὸ κελάδημα τοῦ

κορυδαλοῦ, τὸν κοασμὸν τοῦ βατράχου, τὸ βέλασμα τοῦ ἀρνίου, τὸ κακάρισμα τῆς ὄρνιθος, τὴν κραυγὴν τοῦ πετεινοῦ, τὸν χρεμετισμὸν τοῦ ἵππου, τὸν γρυλλισμὸν τοῦ χοίρου, τὸ νιαούρισμα τῆς γάτας, τὸν βρυχηθμὸν τοῦ λέοντος ;

Εὐαρεστηθῆτε, κύριοι, νὰ διατάξετε νὰ μιμηθῶ οἰονδήποτε ζῶον τῶν τροπικῶν ἢ βορείων χωρῶν, τοῦ νέου ἢ τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἡμερον ἢ ἄγριον ; Ὁ Μπιμπῆ-Λολό, μετ' ἐκπληκτικῆς ἀκριβείας, δύναται νὰ παραγάγῃ οἰονδήποτε ἦχον ! Ἐν μιᾷ στιγμῇ θὰ σᾶς μεταφέρῃ ἐκεῖ, ὅπου πολλὰ ἔτη ὁ ἴδιος ἐζῆσε, σπουδάζων ἐπὶ τόπου τὴν τέχνην : εἰς τὰς πεδιάδας τῆς Ἀφρικῆς, εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς Βραζιλίας, εἰς τὰς ταταρικὰς στέππας, εἰς τὰ παρθένα δάση ὅλου τοῦ κόσμου καὶ τέλος εἰς τὸ ὄρνιθοτροφεῖον τοῦ χωρικοῦ ! . . . Λοιπὸν, ἀξιότιμον κοινόν, ὁ Μπιμπῆ-Λολό εἶνε εἰς τὰς διαταγὰς σου ! . . . Ἄλλὰ ὅλοι σιωποῦν ὡς ἄζωνα ψάρια καὶ μὲ περιβάλλον μὲ δυσμενῆ ψυχρότητα ! Ἐλπίζω ὅμως ὅτι ἡ μουσικὴ θὰ σᾶς φαιδρύνῃ, κύριοι. Δὲν ἐπιθυμεῖ κανεὶς νὰ ὀρίσῃ τὸ ἀγαπητόν του τραγοῦδι, μονωδίαν τινὰ μελοδράματος, κανένα ἦχον χοροῦ ; Παρακαλῶ νὰ ἔχετε ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ὀρχήστραν, ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ εὐπειθεστάτου δούλου σας Μπιμπῆ-Λολό, τῆς δεσποινίδος Ἴρμας Μπιλμπόκετ . . . Χαιρετίσατε, δεσποινίς Ἴρμα, ἀφοῦ σᾶς παρουσιάζουν εἰς τὸ κοινόν ! . . . καὶ τοῦ κυρίου Γρηγοῦγιάρ, πρώτου καλλιτέχνου τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ναβάρρας ! . . . Χαιρετίσατε Γρηγοῦγιάρ ! Καὶ λοιπὸν, ἔντιμοι κύριοι καὶ κυρίαι, θερμῶς σᾶς παρακαλῶ νὰ προσδιορίσητε ὅ,τι τεμάχιον ἐπιθυμεῖτε . . . Σεῖς, κύριε στρατιωτικέ, φαίνεται, πῶς θέλετε νὰ διατάξητε κάτι τι . . . Ἴσως τὴν Φαβορίταν ; . . . Ἐξαίρετα, θὰ παίξωμεν τὴν Φαβορίταν, λοιπὸν παρακαλῶ, προσοχή ! ἔν . . . δύο . . . τρία !

Μιμούμενος διὰ τῶν χειλέων, τῶν δακτύλων καὶ τῶν ποδῶν τὸ βιολίον, τὸν αὐλὸν καὶ τὴν βαθυθάβιτον ὁ Μπιμπῆ-Λολό, ἤρξατο μεμετρημένως καὶ ἀκριβῶς νὰ παίξῃ τὴν Φαβορίταν, ἢ δὲ Ἴρμα καὶ ὁ Γρηγοῦγιάρ τὸν συνώδευον ἢ μὲν διὰ μικροῦ μουσικοῦ ὄργανου, ὁ δὲ διὰ πλαγιαύλου . . . Τὸ κοινὸν ἐχειροκρότει καὶ ἐζήτηε ἐπανάληψιν . Ἐπὶ τέλους—καὶ τοῦτο ὑπέφαινε πλήρη ἐπιτυχίαν—οἱ θεαταί, διασκελίσαντες τὰ φῶτα τοῦ προσκηνίου, εἰσήλασαν εἰς τὴν σκηνήν, περι-

στοιχίζοντες τὸν καλλιτέχνην γελωτοποιόν, ὅστις ἤσκειτο εἰς εὐφῶ λογοπαίγνια, ἐνῶ ἡ δεσποινὶς Ἴρμα καὶ ὁ Γρηγοῦγιάρ, ἤρχισαν φανταστικόν τινα χορόν, κάμνοντες παντοίους βηματισμούς καὶ ῥίπτοντες πρὸς ἀλλήλους ἐρωτύλα βλέμματα...

Ὁ Μπιμπῆ-Λολὸ περιχαρὴς ἐπὶ τῇ ἐπιτυχίᾳ, ἀπαρτηρήτως ἐψιθύρισε πρὸς τὸν σύντροφόν του:

— Κράτησε ὅπως εἴμπορεῖς τὴν διάθεσιν τοῦ κοινοῦ, Γρηγοῦγιάρ, ἐγὼ πηγαίνω μιὰ στιγμὴ νὰ ἰδῶ τὸ μικρό!

* *

Καὶ περάνας τοὺς κορδακισμοὺς διὰ τεραστίου ἄλματος, ὅπερ θὰ ἐζήλευε κάθε συνάδελφός του, ὁ Μπιμπῆ-Λολὸ ἐξηφανίσθη ὀπισθεν τῶν παρασκηνίων. Μετὰ ταχύτητος διέτρεξε τὴν σκοτεινὴν αὐλὴν καὶ ἔστη πρὸ μεγάλης σκευοφόρου ἀμάξης, μόνου ὑποστέγου καταφυγίου τοῦ ἀθλίου τούτου πλανοδίου θιάσου. Ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου τοῦ Μπιμπῆ-Λολὸ ἐν ἀκαρεῖ μετεβλήθη. Μὲ ὄψιν τεθλιμμένην ἐπλησίασε τὸ ἐφόλκιον τῆς ἀμάξης, παρὰ τὸ ὁποῖον ἴστατο γυνὴ ἐνδεδυμένη πολύχρωμα ῥάκη.

— Αἴ, πῶς εἶνε; ἠρώτησεν ὁ Μπιμπῆ-Λολὸ τὴν συζύγον του.

Ἐκείνη δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἡ μαρτυρικὴ ἔκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν της καὶ ἡ ὠχρότης τοῦ προσώπου της, ἀδεξίως χρωματισμένου δι' εὐάνων ψιμυθίων, ὠμίλου ἐγγλωττότερον τῶν λέξεων. . . Δύσμορφος μέχρι τοῦ γελοίου ἦτο ἡ γυνὴ αὕτη μετ' ἀσβολωμένων παρειῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὰ δάκρυα ῥέοντα ἄφηνον φαιούς αὐλακας. Καὶ ὅμως δεσκόλως θὰ προεκάλει τὸν γέλωτα ἢ μορφὴ της, ἐφ' ἧς ἀπεικονίζετο θανάσιμον ἄλγος, ὅπερ ἀντικατωπτρίζετο εἰς τοὺς πλήρεις δακρύων ὀφθαλμούς της. . . Ναί, καὶ αὕτη ἔχει καρδίαν δυναμένην νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ πάσχη' τρανὴ δ' ἀπόδειξις οἱ ὀφθαλμοὶ της, ἐν οἷς, ὡς ἐν κατόπτρῳ, ἀναπαρίσταντο αἱ ὀδύνας της, τὰ βάσανά της. . .

Ὁ Γελωτοποιὸς ἐνόησε τί ἐσήμαιεν ἡ ἀφασία τῆς συζύγου του· ἐπλησίασεν ἡρέμα εἰς τὸ προσκεφάλαιον τοῦ παιδίου καὶ ἔκλινεν ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ μικρὸν ἔκειτο ὠχρόν, ἀκίνητον, μὲ χαμηλωμένας τὰς μαύρας του βλεφαρίδας καὶ μὲ χεῖλη ἡμίκλει-

στα και ἄχροα. . . Τὸ ἰσχνὸν στηθάκι του βαρέως ὑψοῦτο ἐκ τῆς βιαίας πυρετώδους ἀναπνοῆς.

Τὸ δυστυχὲς μικρὸν ἠλευθέρωσε τὸ ἰσχνὸν χεράκι του ἐκ τοῦ ἐφαπλώματος καὶ ἀδρανὲς τὸ ἄφησε νὰ κρεμασθῆ ἔξω. Ὁ πατὴρ ἤγγισε τὸ ἀσθενὲς καὶ ὡς ἐκ κηροῦ χεράκι τοῦτο, τὸ ἐφίλησε καὶ τὸ ἐκάλυψε σιγὰ διὰ τοῦ ἐφαπλώματος.

Οὐδεὶς ἐκ τοῦ κοινοῦ θ' ἀνεγνώριζε τῶρα τὸν γελωτοποιόν· τόσον εἶχε μεταβληθῆ. . . Παρετῆρει ἐπὶ μακρὸν τὸ ἀσθενὲς παιδίον, κλίνων ἐπάνωθεν τῆς ἀσθενικῆς μορφῆς του καὶ ἀνέπνεε τὴν θερμὴν ἀναπνοήν του. Τέλος ἠνωρθώθη καὶ ἠρώτησε τὴν σύζυγον :

— Ἐκλαυσε ;

— Ὅχι, δὲν εἶμπορεῖ πλέον νὰ κλαύσῃ· ἀπήντησεν αὐτὴ καὶ τὰ δάκρυά της ἔρρεον.

— Παῦσε, Μαρία, μὴν ἀπελπίζεσαι ! Σήμερον ἔχομεν ἀρκετὴν εἴσπραξιν, εἶμποροῦμεν νὰ ἀγοράσωμεν καὶ τι διὰ τὸ μικρὸν... Ἐὰ καλειτουργεῦσῃ... Τὸ θέατρον εἶνε γεμάτο. . . ἡ ἀρχὴ ἐπέτυχεν. . . Ἀλλὰ δὲν εἶμποροῦμε καὶ οἱ δύο νὰ μένωμεν ἐδῶ. . . Πῆγαινε τῶρα καὶ σὺ καὶ χόρευσέ τους ἐκεῖνον τὸν χορόν ! Ἐγὼ θὰ μείνω μὲ τὸν Γεωργάκη μας. . .

— Ναί, ἔχεις δίκαιον, πρέπει νὰ ὑπάγω νὰ χορεύσω κατὰ τὸ πρόγραμμα.

Ἀπέμαξε τὰ δάκρυά της καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ, ὅτε ὁ σύζυγός της τὴν ἐμπόδισε :

— Περίμενε, εἶπε, δὲν γίνεται νὰ παρουσιασθῆς μὲ τέτοιο πρόσωπο ! Στάσου νὰ σὲ διορθώσω λιγάκι !

Ἀπέμαξε διὰ μάκτρου τὸ πρόσωπόν της καὶ ἤλειψεν αὐτὸ μετὰ σπουδῆς διὰ ζωηροῦ ψιμυθίου.

— Τῶρα πῆγαινε καὶ κύτταξέ νὰ τοὺς διασκεδάσῃς καλὰ ! Εἶπέ εἰς τὴν Ἰρμαν ὅτι εἶμπορεῖ ὕστερα ν' ἀρχίσῃ τὸ ἰδικόν της μέρος... Ὡ, σήμερα ἡ δουλειές μας πηγαίνουν ὠραῖα... Ἐὰ ἔχη μὲ καὶ νὰ γλυκαθῆ ὁ Γεωργάκης, νὰ ἰδῆς !...

Μείνας μόνος μετὰ τοῦ ἀσθενοῦς υἱοῦ του, ὁ γελωτοποιὸς ἐπλησίασε πάλιν εἰς τὸ προσκεφάλαιόν του. Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τὸ μικρὸν ἔκειτο ἀκίνητον, εἶτα ἐκινήθη ὀλίγον καὶ ἠνοιξε τὰ ματάκια του. Μὲ πόνον ψυχῆς ἀνέκφραστον ἔκλινε

πρὸς αὐτὸ ὁ πατὴρ καὶ τῷ ὁμίλει σιγὰ-σιγὰ μετὰ συγκινητικῆς τρυφερότητος.

— Τί ἔχεις, μικρουλάκι μου ; Εἶπέ μου, ποῦ σέ πονεῖ ;...

Τὸ παιδίον ἐστράφη καὶ ἀφῆκε ἀσθενῆ, πλήρη παραπόνου στόνον. Ὁ δυστυχῆς πατὴρ ἔκλινε περισσότερον καὶ ἤγγισε τὸ μέτωπον, τὸ στῆθος, τὰς χεῖράς του. Εἶτα ἔλαβε φιαλίδιον τι, ἔσταξεν ὀλίγας σταγόνας φαρμάκου εἰς κοχλιάριον καὶ προσεπάθει νὰ πείσῃ τὸ μικρὸν νὰ τὸ πῖῃ.

— Δὲν θέλεις ; . . . αὐτὸ εἶνε γλυκό . . . εἶνε σὰν λουκούμι, χρυσό μου παιδί ! . . . Πῆε το λοιπόν, πουλάκι μου !

Τὸ μικρὸν ἐστέναξεν αὐθις, εἶτα ἐσίγησεν αἴφνης ἀφῆσαν δύο φοβεροῦς βραγχώδεις στόνους.

Ὁ πατὴρ ἀφῆκε κατὰ μέρος τὸ κοχλιάριον, παρεμέρισε τὸ παραπέτασμα ἐκ τοῦ προσκεφαλαίου τοῦ μικροῦ καὶ τῷ ὁμίλει διὰ παραδόξου ἡλλοιωμένης ρωνῆς :

— Γεωργάκη μου, εἶπέ μου, μὲ βλέπεις, μὲ γνωρίζεις ; Δὲν γνωρίζεις τὸν μπαμπά σου ; Πέ μου, νά, κύτταξε, εἶμαι ὁ μπαμπᾶς σου Μπιμπῆ, εἶμε ὁ μπαμπᾶς σου, νά, δές, σούφερα καὶ κουφέτα . . . Δέ με λοιπόν ! Γεωργάκη μου, Γῶγο μου, μικρό μου, ἄνοιξε τὰ ματάκια σου ! . . . "Αχ, Θεέ μου, τί ἔπαθες ; Δὲν ἀναπνέεις ; Εἶπέ μου, εἶπέ μου κάτι τι, Γῶγο μου, 'μίλησέ μου ! "Αχ, δὲν ἀναπνέει, δὲν ἀναπνέει ! Θεέ μου, Θεέ μου ! . . .

* *

Τὴν στιγμήν ταύτην ἐπλησίασε πρὸς τὴν ἀμαξαν ὁ Γρηγοῦργιὰρ καὶ εἶπεν εὐθύμως :

— Τὸ παράπηγμα εἶνε γεμάτον, αὐθέντα, καὶ τὸ κοινὸν κατευχαριστημένον.

Ἄφρωνος, ἀλλόφρων, συντετριμμένος ἐκ τῆς θλίψεως ὁ γελωτοποιός, διέτρεξεν ἐσπευσμένως τὴν αὐλὴν καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ παραπήγματος, μὲ ὑπόκωφον φωνὴν ἀπετάθη πρὸς τὸ θορυβοῦν καὶ εὐθύμως διατεθειμένον πλῆθος :

— "Ἐντιμοὶ κύριοι καὶ κυρίαι, ἡ παράστασις δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ, διότι αὐτὴν τὴν στιγμήν ἀπέθανε τὸ παιδί μου ! Τὰ χρήματα θὰ σᾶς ἐπιστραφῶσιν ὅλα παρὰ τοῦ ταμείου κατὰ τὴν ἔξοδον.

Ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον τὸ πλῆθος ἐσίγησε, ἐκπλαγὲν ἐκ τοῦ θλιβεροῦ τόνου καὶ τῶν πενθίμων λόγων, ἀλλ' αὐθωρεὶ ἐξερράγη εἰς ἤχηρους γέλωτας καὶ μανιώδη χειροκροτήματα ἐπευφημοῦν τὸν γελωτοποιόν.

Τὴν σκηνὴν ταύτην τῆς ἀπελπισίας τὸ κοινὸν τὴν ἐξέλαβεν ὅτι ἀπετέλει μέρος τοῦ προγράμματος.

Ὁ γελωτοποιὸς ἀκίνητος ἴστατο ἐπὶ τῆς σκηνῆς. Αἴφνης ἐξερράγη εἰς φοβεροὺς λυγμούς, κραυγάζων ἐκτὸς ἑαυτοῦ :

— Εἶνε ἀλήθεια, εἶνε ἀλήθεια ! Τὸ παιδί μου, ὁ υἱός μου ἀπέθανε ! Θὰ σᾶς ἐπιστρέφουν τὰ χρήματα ! . . .

Καὶ πάλιν δὲν τὸν ἐπίστευσαν, ἐκλαβόντες τοῦτο ὡς ἐπιτυχῆ προσποίησιν καὶ τὰ χειροκροτήματα ἐπετάθησαν.

Ὁ δυστυχὴς ἐξηκολούθει κραυγάζων, ὅτι δὲν εἶν' ἀστεϊσμός, ὅτι τὸ τέκνον του πράγματι ἀπέθανεν, ὅτι τὰ χρήματα θὰ τὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλ' εἰς μάτην ! Τὸ κοινὸν ἐξηκολούθει μεγαλοφώνως νὰ ἐκφράζῃ τὴν ἐπιδοκιμασίαν του δι' ἀκαταπαύστων κραυγῶν, γελώτων καὶ χειροκροτημάτων . . .

Τότε ἐμμανεῖς ἐκ τῆς θλίψεως καὶ τῆς ὀργῆς, ὁ γελωτοποιός, ἔδραμε πρὸς τὴν ἄμαξάν του, ἔλαβε τὸ νεκρὸν παιδίον καὶ πλησιάσας εἰς τὸ προσκῆνιον, ἔδειξεν εἰς τοὺς θεατὰς τὸ ἄψυχον σῶμα

Τὴν ἐπαύριον ὁ μικρὸς Γεώργιος ἐτάφη εἰς ἰδιαίτερον μικρὸν μνημα. Χάρις εἰς τὸ κοινὸν τῆς προτεραίας, ὅπερ δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῆ τὰ ἐπιστρεφόμενα χρήματα, ἢ εἰσπραξίς ἦτο πλήρης καὶ ὁ Μπιμπῆ-Λολὸ ἠδυνήθη ἀξιοπρεπῶς νὰ κηδεύσῃ τὸ μόνον τέκνον του, ἀποφυγὼν τὴν μοῖραν τῶν ἐνδεῶν, εἴτινες, ἄνευ διακρίσεως, ἐνταφιάζονται ἐν κοινῷ τάφῳ.

[Μετὰφρασις.]

Κ. Σ. ΚΟΚΟΛΗΣ